

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

MINISTRICA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 04
F: 01 369 78 29
E: gp.mddsz@gov.si
www.mddsz.gov.si

URAD VLADE RS ZA KOMUNICIRANJE
Gregorčičeva 25
1000 Ljubljana

gp.ukom@gov.si

Številka: 11012-13/2013
Datum: 09.01.2014

**Zadeva: ODGOVOR PREDLAGAM.VLADI.SI 5253-385: PREDLOG NOVEGA
ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO**
Zveza: Vaš dopis št. 092-385/2013/1

Spoštovani,

v nadaljevanju vam posredujemo odgovor na vaš dopis Predlagam.vladi.si 5253-385 - Predlog novega Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Kratka analiza veljavne ureditve zadeve:

Siva ekonomija je eden izmed večjih problemov ne le v Sloveniji, ampak tudi v nekaterih drugih deželah EU in v nobeni družbi ni obrobnege pomena. Njeni negativni vplivi so občutni tako za delodajalce in delojemalce kot tudi za državo, socialno zavarovanje, premoženje ter varnost ljudi in okolja. Na obseg in moč sive ekonomije v zadnjih letih nenehno opozarjajo različne študije in analize ter stanovske organizacije.

Siva ekonomija je večplasten problem, ki se ga je treba lotiti celovito – preprečevanje dela in zaposlovanja na črno je le en del tega problema.

Področje preprečevanja dela in zaposlovanja na črno ureja Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 12/07 - UPB, 29/10 in 57/12) - (v nadaljevanju: ZPDZC).

Po sedaj veljavnem zakonu so v 7. členu ZPDZC naštetje dejavnosti oziroma dela, ki se ne štejejo za delo na črno. To so: medsebojna sosedska pomoč, delo v lastni režiji, nujno delo, humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo in osebno dopolnilno delo. Osebno dopolnilno delo je obravnavano v 12. členu ZPDZC, podrobneje pa v Pravilniku o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo (Uradni list RS, št. 30/02, v nadaljevanju: pravilnik).

Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik osebno sam opravlja dela, ki so naštetá v prilogi 1, ki je sestavni del pravilnika. Seznam del, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, je razdeljen v točki A in B.

V točki A so naštetá dela pomoči v gospodinjstvu in njim podobna dela, nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč ter druga manjša dela (občasna pomoč v gospodinjstvu in pomoč pri vzdrževanju stanovanja, hiše, počitniške hiše in podobno, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin ter delo na kmetiji, občasno varstvo otrok in pomoč starejšim, bolnim in invalidom na domu, izdelovanje različnih izdelkov, ki jih je možno izdelovati na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih na primer spominki, dekorativni predmeti, tradicionalna orodja, posoda, glasbila, sveče, razni drugi galanterijski predmeti in izdelki, predmeti za osebno uporabo ipd. ter prodaja teh izdelkov, nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč, mletje žita ter žganje apna in oglja na tradicionalen način, občasno lokalno vodenje skupin in posameznikov ter prevozi na tradicionalen način).

V točki B. je kot delo, ki se šteje za osebno dopolnilno delo, opredeljeno izdelovanje izdelkov domače in umetne obrti ter prodaja izdelkov domače in umetne obrti, ki so izdelani iz gline in keramike, stekla, volne, bombaža, lana, konoplje in drugih naravnih vlaken, šibja, ličja, trsja, slame, lesa, živil, voska, naravnega usnja, kovin in kamna.

Posameznik, ki želi opravljati osebno dopolnilno delo, mora opravljanje osebnega dopolnilnega dela pred začetkom priglasiti upravni enoti, na območju katere ima stalno oziroma začasno prebivališče. Priglasitev osebnega dopolnilnega dela se opravi na obrazcu iz priloge 2, ki je sestavni del pravilnika.

Posameznik lahko opravlja osebno dopolnilno delo, dokler so izpolnjeni naslednji pogoji:

- osebno dopolnilno delo je določeno v pravilniku;
- posameznik je pri pristojni upravni enoti vpisan v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo;
- letni prihodki iz naslova opravljanja tega dela ne presegajo minimalne letne plače v Republiki Sloveniji iz preteklega leta (za leto 2012 je znašala 9.156,72 EUR). Podatke o letnem prihodku že med letom spremlja davčni urad, pri katerem je posameznik vpisan v davčni register.

Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora pristojnemu davčnemu uradu do desetega v mesecu po preteku vsakega trimesečja (do 10. aprila za obdobje od januarja do vključno marca, do 10. julija za obdobje od aprila do vključno junija ...) dostaviti podatke o doseženih prihodkih iz preteklega trimesečja na obrazcu iz priloge 3, ki je sestavni del pravilnika.

Podatki o doseženih prihodkih iz naslova opravljanja osebnega dopolnilnega dela se uporabljajo le za spremljanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje osebnega dopolnilnega dela in ne za ugotavljanje davčnih obveznosti, zato mora posameznik zagotoviti podatke o prejemkih, kakor to predpisujeta Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 117/06; v nadaljevanju: ZDoh-2) in Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 117/06; v nadaljevanju: ZDavP-2).

Dohodki iz osebnega dopolnilnega dela se obravnavajo kot dohodki iz drugega pogodbenega razmerja po 38. členu ZDoh-2.

V skladu s prvim odstavkom 38. člena ZDoh-2 vključuje dohodek iz drugega pogodbenega razmerja vsak posamezen dohodek za opravljano delo ali storitev.

Po določbi četrtega odstavka 41. člena ZDoh-2 je davčna osnova od dohodka iz prvega in drugega odstavka 38. člena tega zakona vsak posamezen dohodek, zmanjšan za normirane stroške v višini 10 % dohodka. V skladu z devetim odstavkom 127. člena ZDoh-2 se akontacija dohodnine od dohodka iz drugega pogodbenega razmerja izračuna in plača od davčne osnove po stopnji 25 %. Akontacijo dohodnine izračuna in plača plačnik davka (izplačevalec dohodka) kot davčni odtegljaj v obračunu davčnega odtegljaja. Plačnik davka mora davčni odtegljaj izračunati in odtegniti hkrati z obračunom dohodka iz zaposlitve, kakor to določa prvi odstavek 283. člena ZDavP-2. Plačniki davka so v skladu z 58. členom ZDavP-2 pravna oseba oziroma združenje oseb, vključno z družbo civilnega prava po tujem pravu, ki je brez pravne osebnosti, smostojni podjetnik posameznik in posameznik, samostojno opravlja dejavnost, ki izplača dohodek, od katerega se v skladu z ZDavP-2 ali z zakonom o obdavčenju izračunava, odteguje in plačuje davčni odtegljaj.

Poleg 10 % normiranih stroškov je mogoče uveljavljati tudi dejanske stroške prevoza in nočitev v zvezi z opravljanjem dela ali storitev: priznajo se na podlagi dokazil (računov) največ do višine, ki jo na podlagi 44. člena ZDoh-2 določi vlada. Višino stroškov je vlada določila z Uredbo o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo (Uradni list RS, št. 140/06). Kakor to določa 289. člen ZDavP-2, lahko davčni zavezanec dejanske stroške uveljavlja v napovedi za odmero dohodnine, razen nerezidenta, ki jih lahko uveljavlja v sedmih dneh od izplačila dohodka s pisnim zahtevkom pri pristojnem davčnem organu.

Predlog nove ureditve zadeve:

Predlog novega ZPDZC je pripravljen med drugim na izhodiščih Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki je bil leta 2010 sprejet na Vladi Republike Slovenije in leta 2011 v Državnem zboru RS, kasneje pa zavržen na referendumu, ob upoštevanju sprejete novele zakona v letu 2012 ter ob upoštevanju predlogov in primerov iz prakse ter pripomb iz časa referendumske kampanje. Besedilo zajema tudi usklajene pripombe in stališča socialnih partnerjev.

Med novostmi, ki jih prinaša novi ZPDZC, je na novo urejen tudi institut osebnega dopolnilnega dela (ODD), ki je drugače v veljavi in uporabi že od sprejema zakona leta 2000.

Predlog ureditve ODD:

- posameznik lahko opravlja dela le pri fizičnih osebah in če so vključena na seznam del;
- izdelovanje izdelkov domače in umetnostne obrti ter nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč ter izdelovanje drugih izdelkov, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih, niso vezani le na fizično osebo kot naročnika/kupca;
- prihodek iz naslova osebnega dopolnilnega dela v posameznem polletju koledarskega leta v seštevku ne sme presežati dveh povprečnih mesečnih neto plač v Republiki

Sloveniji v preteklem koledarskem letu (podatek za leto 2012: povprečna mesečna neto plača 991,44 evra);

- prigrasitev se prenaša na AJPES;
- predvideno je plačilo vrednotnice s strani naročnika za vsakega izvajalca ODD, in s strani samega izvajalca ODD v primeru, ko ta sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih, in jih prodaja ali ko nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča – vpeljava t.i. vavčerskega sistema (plačilo vrednotnice je vezano na koledarski mesec);
- vrednotnica je dokument, na podlagi katerega se lahko opravlja osebno dopolnilno delo;
- po principu »vsako delo šteje« se za ODD plačuje prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni skladno s predpisi o zdravstvenem zavarovanju.

Sistem vrednotnice je zamišljen na podobnih ureditvah, ki so jih uvedle nekatere države EU (na primer Belgija, Hrvaška, Italija, Francija) in je prinesel pozitivne učinke. Podrobnosti bodo urejene v podzakonskem aktu, predvidoma na naslednji način:

- posameznik mora osebno dopolnilno delo na podlagi zakona pred začetkom opravljanja prigrasiti preko spletnega portala AJPES ali na upravni enoti, ki za posameznika odda prigrasitev preko spletnega portala AJPES. AJPES vzpostavi in vodi seznam oseb, ki opravljajo osebno dopolnilno delo;
- AJPES v seznamu obdeluje naslednje podatke posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo:
  - ime, priimek in naslov,
  - davčno številko,
  - dela, ki jih bo opravljal kot osebno dopolnilno delo,
  - kontaktni podatek, ki ga izbere posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo.
  - datum prve prigrasitve osebnega dopolnilnega dela,
  - datum prigrasitve in opustitve posamezne vrste osebnega dopolnilnega dela,
  - datum izbrisa posameznika, ki opravlja osebno dopolnilno delo, iz seznama;
- podatki iz seznama so javni in brezplačno dostopni na spletni strani AJPES, razen osebnih
- podatkov posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo;
- AJPES po uradni dolžnosti izbriše osebo iz seznama posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo;
- o prigrasitvi, spremembi in izbrisu iz seznama, AJPES izda posamezniku, ki opravlja ali je opravljal osebno dopolnilno delo, obvestilo;
- osebno dopolnilno delo se lahko opravlja na podlagi vrednotnice plačane preko spleta ali na podlagi vrednotnice, vplačane gotovinsko na upravni enoti. Za dela, kadar posameznik osebno sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu, njim podobna dela ali opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače in da so določena v pravilniku o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, vrednotnico vplača oseba, ki želi, da se pri njej opravijo dela, za vsak koledarski mesec za posameznika, ki ga izbere iz seznama posameznikov, ki opravljajo osebno dopolnilno delo. Kadar posameznik osebno sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih, in jih prodaja ali kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, pod

pogojem, da so ta dela določena v pravilniku o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo vrednotnico vplača oseba, ki opravlja osebno dopolnilno delo, za vsak koledarski mesec, v katerem opravlja osebno dopolnilno delo;

- posameznik, ki ni uživalec pokojnine in ni vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, je na podlagi vplačila vrednotnice obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovan;
- posameznik, ki je uživalec pokojnine ali je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovan s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, je na podlagi vplačane vrednotnice zavarovan za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- vrednost vrednotnice je določena v višini 7 eurov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter v višini 2 eurov za poškodbo pri delu in poklicno bolezen;
- vrednotnico se vplača preko spleta (e-uprava) ali gotovinsko na upravni enoti;
- zavezanec za plačilo prispevka je oseba, ki želi, da se pri njej opravijo dela –naročnik, oz. posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, kadar posameznik osebno sam izdeluje izdelke domače in umetnostne obrti, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih, in jih prodaja ali kadar nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, pod pogojem, da so ta dela določena v pravilniku o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo;
- prihodek iz naslova osebnega dopolnilnega dela v posameznem polletju koledarskega leta v seštevku ne sme presegati dveh povprečnih mesečnih neto plač v Republiki Sloveniji v preteklem koledarskem letu.

Predlog novega ZPDZC z navedenimi rešitvami je Vlada RS sprejela na svoji seji dne 18.12.2013 in ga že v obravnavo ter sprejem posredovala Državnemu zboru RS.

Analiza primernosti predloga Predlagam.vladi.si 5253-385:

V zvezi s posredovanim predlogom, da se ne uvede dodatnih obremenitev osebnega dopolnilnega dela, da se ne uvede predlaganih sprememb pri ODD, še manj obveznega internetnega plačevanja vavčerjev s strani naročnikov del, se na MDDSZ ne strinjamo, tudi iz naslednjih razlogov poleg že zgoraj navedenih novosti in prednosti nove ureditve ODD:

Namen prenove ODD je predvsem narediti to obliko dela širše uporabno, olajšati nadzor nad opravljanjem ODD, otežiti izogibanje izdaji računov in s tem neplačevanju davkov ter s plačilom dela prispevkov ODD približati principu »vsako delo šteje«. Osebno dopolnilno delo ima še vedno nižjo obremenitev v primerjavi z drugimi oblikami dela, prispevki prinašajo pravice v skladu z načelom »vsako delo šteje«; prispevek je določen v pavšalnem znesku, kar omogoča administrativno enostavnost te oblike dela.

Menimo, da gre pri posredovanem predlogu za ozko in napačno razumevanje predloga novega zakona in ureditve ODD in neupoštevanje prednosti, ki jih sistem prinaša, predvsem v smislu prednosti za izvajalca osebnega dopolnilnega dela.

Priglasitev osebnega dopolnilnega dela je enostavnejša, možen je tudi elektronski postopek priglasitve.

Poudarimo naj, da so temeljne rešitve usklajene tudi med socialnimi partnerji.

Iz navedenih razlogov torej menimo, da posredovani predlog ni primeren.

S spoštovanjem,

Pripravil/a:

mag. Lovro Lončar
sekretar

Katja Rihar Bajuk
vodja sektorja

Peter Pogacar
generalni direktor

Poslati po e-pošti:

- naslovníku
- arhiv